

De belangstelling voor fruit stijgt, ook voor oude rassen. De vroeger populaire kweeper lift op die ontwikkeling mee. De boom heeft een karakteristieke habitus en een rijke voorjaarsbloei. 'Extra zijn de geurende eetbare vruchten', weet Erwin Straalman van Les Jardins de Kerfouler.

Tekst: Emiel van den Berg
Fotografie: www.visionspictures.com

Cydonia, de kweeper, is een monotypisch geslacht dat slechts één soort kent: *C. oblonga*. Vroeger telde het geslacht meerdere soorten, maar die zijn inmiddels allemaal onderverdeeld bij *Chaenomeles*. Bekende soorten daarvan zijn *C. cathayensis*, *C. japonica*, *C. speciosa* en de kruisingsvorm *C. x superba*.

Cydonia is een afkorting van het Latijnse *mala cydonia*, wat verwijst naar de Kydonische tafelvruchten waartoe de kweeper vroeger behoorde. *Kydon* was ooit de tweede grootste stad op Kreta. De soortnaam *oblonga* betekent scheef. Deze verwijzing kan slaan op de habitus van de boom, maar ook op de onregelmatig gevormde vruchten. *Cydonia* behoort tot de rozenfamilie, de *rosaceae*, net als bekende geslachten als *Prunus*, *Sorbus*, *Malus*, *Pyrus* en uiteraard *Rosa*.

CENTRAAL-AZIË

Erwin Straalman is samen met Hanneke van Nuland eigenaar van Les Jardins de Kerfouler in noordelijk Bretagne. Daar hebben zij veertien verschillende tuinen gecreëerd, in bijzondere stijlen en met een grote diversiteit planten. Vanuit hun vakantiehuis is alles eenvoudig te bewonderen, maar dagelijks melden zich ook vele bezoekers van buitenaf. Vragend naar zijn favoriete plant, noemt hij fruitbomen, in het bijzonder de kweeper. Hij herinnert zich een van de oudste kweeperen van Frankrijk, in de tuin van Château de Bosmelet bij Auffay (Normandië). "Kweeper is een bijzondere boom met meerdere hoogtepunten."

Bijzonder vindt Straalman het dat de kweeper een niet algemeen voorkomende boom is. Zeker in moderne tuinen is hij te vinden. De van oorsprong uit Centraal-Azië afkomstige *Cydonia* is overigens wel vaker te zien in de Mediterrane landen. Daar is hij al eeuwen in

Cydonia oblonga

Plantnaam: *Cydonia oblonga*
Groeivorm: kleine, laag vertakkende boom
Blad: eirond tot ovaal, donkergroen
Bloem: wit, voorjaar
Bijzonderheden: sterk geurende vruchten

ERWIN STRAALMAN:

'Sierwaarde met bloem en vrucht'

cultuur. In Nederland is het een minder bekende boom die met zijn langzame groei vanuit struikvorm tot een boom van circa 5 meter hoogte uitgroeit. Kenmerkend bij oude exemplaren is de karakteristieke stam waarvan de bruinige schors afschilfert. Wat overblijft zijn geelbruine vlekken, net als bij platanen. "Die stam vind ik een bijzondere sierwaarde van de boom."

Straalman prijst ook de vroege bloei. De witte, soms zachtroze bloemen verschijnen in mei of begin juni, nadat het witviltig uitlopende blad – ook de jonge twijgen zijn viltig behaard – zich heeft ontvouwen. Dat blad is 5 tot 11 cm lang en heeft een brede elliptische vorm. Ook de onderzijde ervan is opvallend witviltig.

Terugkomend op de bloemen, die hebben een doorsnede van 4 tot 5 cm en lijken wat op de bloemen van de mispel. Ze zijn groter dan de bloemen bij appels en peren. De bloemen verschijnen aan takken die zich het voorgaande jaar hebben gevormd, bij snoei moet daar rekening mee worden gehouden. Straalman: "Wat betreft die snoei ben ik voorstander van een optimale habitus. Dat is uiteraard persoonlijk, maar wel rekening houdend met de vrucht-

dracht. Hoewel ik ook vind dat je je niet gek moet laten maken door een optimale productie. Dat is voor de particuliere tuin niet nodig."

MARMELADE

Nog een sierwaarde volgens Straalman is de decoratieve vrucht. Die is zacht behaard, peer-vormig tot omgekeerd eirond – afhankelijk van de cultivar – en zachtgeel van kleur. Opvallend is de aangename geur, vaak worden rijpende vruchten daarom op een schaal in huis gelegd. Anders dan bij de appel en peer zijn de vruchten niet rauw te eten. Ze zijn hard en smaken wrang. Een smaakvolle oplossing is om een rijpe vrucht te rasp en met citroensap en suiker te mengen en in gekookte vorm is er jam en gelei van te maken. "Het bekende woord marmelade ontleent zijn betekenis aan de Portugese naam van de kweeper; marmelo. Marmelade betekent dus eigenlijk kweeperenjam en die is heerlijk!"

Straalman promoot de kweeper als aan te planten boom voor zelfs de wat kleine tuin. Niet te droge grond is het best. "Jammer genoeg kan de boom soms wat last hebben van blad-vlekkenziekten."